

Fallacious and Non-Fallacious Argumentation. Debate Format Analysis

Argumentarea corectă și incorectă. Analiza formatului dezbaterii

Rezumatul tezei

Dorina Loghin (dorinaloghin@hotmail.com)

Facultatea de Litere, Universitatea "Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca

Septembrie, 2010

Sinteză

Studiul de față își propune să efectueze o investigație a modului în care preceptele teoriei argumentării își găsesc aplicabilitate în domeniul pragmaticii dintr-o perspectivă pragma-dialectică cu referire la spațiul dezbaterii de tip ateî-teiști, dezbaterii fiind în sine o formă consacrată de comunicare dialogică abordabilă prin metodele ambelor domenii de cercetare. Exemplele conținând tipuri de argument și cazuri de argumentare vor fi operate cu instrumente specifice mai degrabă logicii informale decât celei formale, ceea ce circumscrie abordarea noastră în mod automat zonei în care utilizarea limbajului natural este cu precădere informală, oglindind din plin caracteristicile contextului în care este utilizat, normele care o guvernează fiind mai mult sau mai puțin libere de constrângerile rigide ale logicii formale.

Cuvinte cheie: ateism, teism, logică informală, erori argumentative, abordare pragma-dialectică, analiza discursului, parhesia, dialog eristic, refutare, consensualism, sarcina probei, manevra strategică, dialectificare, funcționalizare, externalizare, socializare.

Preambul

Scopul tezei de față este de a investiga cazurile de apariție a manevrelor eronate în argumentare, cu aplicarea analizei efectuate asupra acestora în dezbaterile de tip ateî-teiști.

Preocupările legate de studierea acestui tip erori nu sunt deloc de dată recentă, asta pentru că despre un interes în arta argumentării manifestat în mod concret se poate vorbi încă din cele mai vechi timpuri, mai precis el regăsindu-se în antichitatea greacă, atunci când un filosof pe nume Aristotel s-a gândit să culeagă și să examineze greșelile care apar în gândirea logică și expresia acesteia în limbajul comunicării.

Nici un studiu asupra erorilor de orice fel nu este posibil în lipsa unui cadru-suport care să conțină configurația corectă a alcătuirii acestora, și, deoarece termenul «eroare» are conotații multiple, un studiu exhaustiv și totodată amănunțit asupra unui asemenea fenomen cameleonice și în perpetuă schimbare ar fi greu realizabil, dacă nu de-a dreptul imposibil. Acesta este motivul pentru care oricine interesat în a întreprinde o descindere către esența rațiunii – un demers cu rezultate aplicabile în practic orice domeniu de investigație – ar trebui să aleagă traseul care să-l conducă cel mai precis către scopul sau scopurile reale ale anchetei.

Vom încerca, prin urmare, să urmărim liniile directe a investigației de sorginte pragma-dialectică, resortul de cercetare cu potențialul cel mai generos și adaptabil în

momentul de față, trasate de școala olandeză de argumentare și apoi preluate, analizate și reformulate cu real folos de către alte școli și cercetători în domeniu.

E de dorit să se ajungă la un comun acord asupra unui aspect universal, evident prin definiție, care ne arată că fenomenul deviațional este normal și prezent în oricare sector existențial, asta pur și simplu pentru că viața există în conformitate cu anumite norme, iar normele acestea sunt permanent încălcate, într-un perpetuu joc dialectic al alcătuirii și dezmembrării. Odată cu apariția unei forme de manifestare a vreuniei, se naște și excepția, într-o ripostă aproape instantanee.

Referindu-se la standarde și norme (sociale), sociologul de formație clasică Émile Durkheim notează că devianța, infracțiunea de la o normă, devine ulterior însuși mecanismul prin care normele sunt create și consolidate.

Ne propunem să studiem aceste mecanisme generatoare de eroare care funcționează la nivel lingvistic în sfera pragmaticii, și în interiorul subdiviziunii acestora numite dezbateri, de pe poziția zonei de interferență dintre filozofie, retorică, religie și sociologie.

În principiu, dezbateri este o metodă formală de argumentare interacțională și reprezentțională, și supunerea acestora la o analiză structurală trebuie să aibă în vedere principiile și regulile care guvernează, tehnic vorbind, alcătuirea unui argument. Un tip de schimb dialogal reciproc de informații sau, pur și simplu de simple opinii, formale și neformale, regăsit în variate forme, cum ar fi, de pildă, dialogul persuasiv, discuția critică, dialogul informativ, discuția de natură eristică, negocierea, sau deliberarea, dezbateri este un melanj a toate acestea într-o unică identitate și, probabil, avînd o plajă mai largă de aplicabilitate argumentativă decât oricare dintre suratele ei.

În ciuda formalismului său configurațional, dar și datorită compatibilității sale cu natura spontană a dialogului uman, dezbateri adăpostește sub umbrela sa și elementul de comunicare informală, marcat de inedit și spontaneitate, de intempestivitatea cu care vorbitorii reacționează la argumentele formulate de partea adversă.

Informalitatea în raționamentul logic este materia din care este alcătuit argumentul în utilizarea sa curentă, cotidiană, care, din cauza ariei largi de manifestare, este mai laxă ca și consistență decât cea a argumentului formal, încarcerat de norme matematic riguroase.

În dezbateri, *sarcina probei* este indicatorul care testează gradul de formalitate sau de informalitate a argumentului angajat de către debateri. Într-un argument formal, aserțiunile vor fi întotdeauna bine susținute de probe viabile și avizate, aflate într-o succesiune logică, astfel încât acestea să conducă la o concluzie rațională care să sprijine cu fermitate respectivele aserțiuni. Spre deosebire de argumentul formal, cel informal este sărac în aserțiuni temeinic stabilite care să conțină probe de rezistență. Argumentul informal se va regăsi mai ales în afirmații fără pretenția puterii aserțiunilor persuasive, în precizările cu caracter mai mult sau mai puțin general, sau va fi angajat cu scopul de a iniția o polemică, un conflict de opinie cărui finalitate va fi de cele mai multe ori neconsensuală.

Purtătorul sarcinei *probei* este partea afirmativă, care este obligată să aducă probe pentru susținerea aserțiunilor formulate. Părții negative îi revine sarcina *ripostei*, care îl obligă la a ataca și respinge argumentele prezentate de partea afirmativă.

În argumentarea modelată pe formatul dezbaterii, atenția se îndreaptă într-o mai mare măsură asupra conținutului argumentelor propuse, nu doar asupra aspectelor de

ordin formal al acestora, așa cum este cazul argumentării de factură logico-matematică, unde demersul logic examinează mai degrabă structura generală și forma argumentului. De precizat este faptul că factorul conținut al argumentului este, în cele din urmă, responsabil de încadrarea contextuală a argumentării, contextul având o mare pondere în spațiul argumentării informale.

Un alt aspect de referință în cadrul argumentației de tip dezbateră îl constituie componenta *retorică*. Dezbateră este o acțiune dialogică care, în esență, se mișcă în jurul articulației mobile a persuasiunii, iar retorica este prin definiție o tehnică de persuasiune. Coerența logică, secundată de acuratețea și relevanța expunerii fac parte din recuzita evenimentului dezbateră, al cărui scop final este de a angrena efectul persuasiv în vederea aderării la problemele supuse dezbaterii. Dezbateră este o ciocnire de argumente în care câștigă cel mai bun, adică argumentul care se impune ca fiind superior din punctul de vedere al subtilității sale și din cel al strategiei aplicate în confruntarea cu celelalte argumente, și care va fi declarat în final câștigător de către un for deliberativ (arbitrul și publicul).

În plus studiul de față își propune să efectueze o investigație a modului în care preceptele teoriei argumentării își găsesc aplicabilitate în spațiul pragmaticii dintr-o perspectivă pragma-dialectică, dezbateră fiind în sine o formă consacrată de comunicare dialogică abordabilă prin metodele ambelor domenii de cercetare. Exemplele conținând tipuri de argument și cazuri de argumentare vor fi operate cu instrumente specifice mai degrabă logicii informale decât celei formale, ceea ce circumscrie abordarea noastră în mod automat zonei în care utilizarea limbajului natural este cu precădere cea neformală. Discursul informal este un reflector al caracteristicilor contextului în care este utilizat, iar normele care îl guvernează sunt mai mult sau mai puțin libere de rigurozitatea și disciplina pe care o au normele rigide ce controlează discursul de tip formal.

Capitolul I: Argumentul și greșelile în argumentație – repere teoretice

Conținutul capitolului

Acest capitol se axează cu precădere pe aspectele general-teoretice ce vizează configurația argumentului, cum ar fi:

- *elementele constituționale ale argumentului, ce este și ce nu este un argument* (când poate fi considerat un segment comunicațional argument: propozițiile trebuie să aibă valoare de adevăr și măcar unul dintre ele să poată asigura dovada necesară extragerii concluziei).

- *argumente deductive, inductive și abductive*

(a) În cazul argumentului deductiv premisele garantează 100% valoarea de adevăr a concluziei. O concluzie nu poate fi decât adevărată dacă premisele sale sunt adevărate. În acest tip de argument, legătura dintre premise și concluzie este puternică. Prin faptul că concluzia derivă în mod necesar din premise, argumentul deductiv este declarat invalid doar atunci când cel puțin una dintre premise este falsă.

Ex. Ion lucrează fie la BT fie la BNR. În cazul în care Ion lucrează la BT, el lucrează la bancă. În cazul în care Ion lucrează la BNR, el lucrează la bancă. Prin urmare, Ion lucrează la bancă. (argument valid)

Caii sunt patrupede ierbivore. Oile sunt patrupede ierbivore. Deci caii sunt oi/oile sunt cai. (argument invalid, deoarece concluzia nu este susținută de premise)

Conversia care se face se bazează pe falsa premisă că toate patrupedele ierbivore aparțin uneia și aceleași clase și specii, și că, prin urmare, între oi și cai nu există nici o diferență.

b) Argumentele *inductive*, oricât de bine consolidate ar fi, *nu* garantează 100% că concluzia este adevărată. Însă, în ciuda fragilității sale semantico-construcționale, concluzia *ar putea fi* totuși adevărată. Oricum, tocmai din cauza acestei fragilități, marja de adevăr a concluziei este discutabilă. În acest tip de argument, dacă premisele sunt adevărate, concluzia *ar putea fi* și ea adevărată, dar, în aceeași măsură, ar putea fi falsă. De natură inductivă sunt *datele statistice*, generalizările facute pe baza experiențelor trcute, interpretările semiotice, cele legate de dovezi faptice sau de statutul de autoritate informațională, ori relațiile cauzale.

Ex. Italienilor le plac pastele. Paolo este Italian, deci lui Paolo îi plac pastele.

- *distincția* dintre raționamentele inductive și cele deductive nu trebuie pusă pe seama *conținutului informațional* al raționamentului respectiv. Unul și același enunț poate fi privit atât ca raționament inductiv cât și ca raționament deductiv în funcție de *orientarea* pe care i-o conferă enunțătorul (de *intenția* acestuia).

- despre *temei sau probă*, Per Martin-Löf o definește ca fiind agentul care „elucidează o judecată (ipotetică), adică transformă enunțul în teoremă”. Pentru a dovedi o concluzie e nevoie, deci, de mai mult decât un raționament bun. Premisele de la care pornește dovada trebuie să aibă și ele valoare de adevăr, și trebuie să fi fost deja «enunțate» – de exemplu, să fie recunoscute sau declarate ca fiind acceptabile în faza în care concluzia încă nu a ajuns să fie validată (concluzia nu poate fi declarată adevărată doar pornind de la ea însăși, chiar dacă argumentul s-ar dovedi a fi unul foarte bine încheșat).” (Ulf Schünemann, “Logic and Reasoning”)

(c) *Abducția*

Raționamentul abductiv, este numit de Charles Sanders Pierce «intuiție». Asta e ceea ce se întâmplă atunci când intuim (*ghicim* sau *bănuim*) că ceva a avut loc bazându-ne pe observații empirice. În acest caz se formulează o ipoteză pe baza unui incident *surprinzător, neașteptat* și care se sprijină pe supoziții explicative *suficiente*, dar *nu necesare* oferite pentru condițiile care au condus la acel incident. Se recurge la abducție în cazul explicării observațiilor de natură empirică, dar care nu se bazează pe certitudini suficient de ferme care să ducă la emiterea de reguli sau axiome.

- *adevăr, valabilitate și putere argumentativă*

Un argument este *valabil* sau *valid* atunci când de la premise adevărate se ajunge la o concluzie adevărată prin deducție derivațională dedusă pornindu-se de la premise și operând prin procedeul derivării logice.

În cazul unui argument *puternic*, toate premisele sale sunt adevărate și conduc *în mod necesar* la o concluzie adevărată. Argumentele improprii conțin cel puțin o premisă falsă.

- *inferența*

Spunem că facem o *inferență* atunci când ajungem la o concluzie sau ne facem o părere despre o situație. Acest lucru se realizează pe baza observării unor fapte sau examinării unor dovezi legate de situația respectivă.

- *implicația și tautologia*

- *Implicația* ajungerea la o concluzie pe baza unei informații care însă nu este suficient de explicit *formulată*. Acest procedeu rațional este caracteristic gândirii deductive, unde cuvântul «implică» se reprezintă prin « $\Rightarrow$ ». $a \Rightarrow b$ se traduce prin «dacă *a* este adevărat, și *b* este adevărat.»

a = Orice casă are ușă (cel puțin una). (adevărat)

b = Ușa servește la accesul în casă. (adevărat)

Pentru $a \Rightarrow b$, avem „Dacă casa are uşă, aceasta permite accesul în interior.”(adevărat)
Chiar dacă a este fals, de exemplu dacă înlocuim «casă» cu «măr» (a = orice măr are uşă implicaţia rămâne adevărată).

- *Tautologia* este o aserţiune/enunţ care, indiferent de modul în care am formula-o, rămâne *adevărată*. Tautologiile *retorice* sunt şiruri de enunţuri care conţin un singur argument/raţionament ce se repetă la nesfârşit *fără să aducă o informaţie nouă*.

- *argumentul formal şi argumentul informal*

- Mai întâi, aspectul formal sau informal al argumentului se stabileşte în funcţie de cât de solid este edificiul acestuia, adică de cât de vagă sau de clară este teza supusă argumentării şi de gradul de coeziune dintre segmentele din care este alcătuit temeiul sau proba (evidence) ce configurează argumentul. În argumentul formal, concluzia este susţinută de premise solid structurate şi de o succesiune riguroasă a probelor. De asemenea, probele trebuie să provină din surse creditate şi verificabile.

Argumentul informal nu este suficient de substanţial pentru a convinge în mod corespunzător. Nu are suficientă vigoare persuasivă, dar, la urma urmei, nu să convingă este menirea acestui tip de argument. El doar trebuie să puncteze o situaţie, să facă o aserţiune – am văzut deja «puterea» aserţiei sau cât de impactantă este ea – ce poate stârni discuţii pe teme controversate. Condiţia de rezonabilitate necesară soluţionării conflictului nu-şi prea găseşte aplicabilitate în astfel de contexte, însă rămâne valabilă ca cerinţă în acest sens.

- în al doilea rând, argumentul formal reprezintă obiectul operational al logicii formale (simbolice) şi este guvernat de reguli exacte, matematice, logica fiind, prin definiţie, circumscrisă sferei formalului. Argumentul informal este, spre deosebire de cel formal, prezent în comunicarea curentă în limbaj natural, şi este extensiv utilizat ca obiect de studiu în cadrul gândirii critice.

- *silogismul, entimema*

Silogismul, forma clasică de argument deductiv, are structura cea mai uşor de identificat şi însuşit datorită celor trei termeni ai săi: *două* premise (majoră şi minoră) şi *o* concluzie care derivă din acestea (în greacă, *sylogismos* (συλλογισμός) înseamnă «inferenţă» sau «concluzie»).

John Woods consideră silogismul „un argument (clasic) valid, nici una dintre premisele cărui nefiind redundante şi a cărui concluzie nu e nici identică nici imediat deductibilă dintr-o premisă unică, prin urmare, se derivă necircular.”¹

Există trei tipuri majore de silogism: condiţional, categoric şi disjunctiv. Primele două tipuri sunt uniforme sau omogene, deoarece se bazează pe o «similitudine» sau asemănare a celor două aserţii conţinute în premise (A este de un anumit fel, atunci şi B este de acelaşi fel):

Dacă A este adevărat atunci B este adevărat (adică, dacă A atunci B) – condiţional

A îl conţine pe C, deci, B îl conţine pe C – categoric

Dacă A este adevărat, B este fals (sau, dacă B este adevărat, A este fals) – disjunctive

Schema celui de-al treilea tip, silogismul disjunctive, așa cum arata numele său, se bazează pe o *disjuncție*, ceea ce automat duce la situația în care trebuie să se opteze între cele două aserțiuni, una fiind opusul celeilalte : A sau B.

Entimema este silogismul care o parte a argumentului rămâne neexprimată.

---

¹ John Woods, “The Concept of Fallacy is Empty – A Resource-Bound Approach to Error”, http://philos.unipv.it/emabardo/filcog/shared_folder/Lezione_12/woods.pdf

X e preot catolic, deci nu este căsătorit. (premia „preoților catolici nu li se permite să se căsătorească” este considerată înțeleasă de la sine, astfel că rămâne neexprimată în enunț.)

- *componenta pragmatică a implicaturii*

Distincția pe care Grice o face între ceea ce se spune și ceea ce este implicat este extrem de revelatoare în ceea ce privește relația dintre semantică și pragmatică. Paul Grice îndeamnă orice persoană care se angajează într-o conversație să adopte o atitudine echitabilă față de partener, și anume el consideră că partenerii trebuie să se comporte într-o astfel de manieră încât să ajute conversația să-și urmeze cursul normal spre final.

El a spus că ar trebui ca „fiecare trebuie să contribuie doar cu cât este necesar la momentul X din cadrul conversației, în funcție de scopul și direcția de comun stabilite ale discuției.”²

Aceste cerințe constituie esența principiilor lui Grice referitoare la conversație, în special în ceea ce privește preceptul cooperării. Într-o conversație, primul care trebuie să aplice cerințele principiului de cooperare este enunțatorul, care, de fapt, propune un „model” de urmat de cei care se angajează în dialog.

Prin reacția sa la ceea ce spune vorbitorul, interlocutorul semnalează faptul că aceste cerințe au fost îndeplinite. Mesajului comunicat, prin urmare, ar trebui să-i fie *accesibil* ascultătorului. Cu toate acestea, sensurile conținute în mesaj nu sunt întotdeauna redade în mod explicit, în care situație, ar trebui căutate implicațiile ascunse. Grice a numit aceste implicații «nedezvăluite» „implicatures.”

A: Ce părere ai despre cursul lui Werner? B: De fapt, mă gândesc să optez pentru (cursul de) interpretări de texte.

- *erorile argumentative*

erori de formă și erori de conținut; erorile formale și erorile informale

a) Se consideră o eroare *formală* defectul în urma căruia structura unui argument deductiv este compromisă, argumentul devenind astfel invalid.

Împărțirea în argumentele *formale* și *informale* ține cont pe de-o parte de soliditatea structurii acestora. Gradul de formalitate sau de informalitate se stabilește în funcție de *claritatea tezei* și de *coeziunea* în succesiunea probelor, răspunzătoare de configurația argumentului.

În argumentul *formal*, concluzia este susținută de premise clar formulate și de succesiunea ordonată a probelor, care, la rândul lor, trebuie să provină din surse credite și verificabile.

Argumentul *informal* nu are suficientă forță de convingere, dar, la urma urmei, nu convingător trebuie să fie acest tip de argument. El este angajat pentru a evidenția un anumit aspect sau pentru a se face o afirmație în urma căreia să înceapă o discuție în contradictoriu dar nu neapărat de natură eristică. Condiția de soluționare amiabilă a conflictului este greu aplicabilă în astfel de contexte, aceasta rămânând totuși o cerință pentru un dialog rațional.

b) Prezența unei erori formale într-un argument deductiv nu spune nimic despre premisele sau concluzia argumentului respectiv. Ele pot fi adevărate, dar argumentul deductiv este invalid, deoarece concluzie nu rezultă din (nu este susținută de) premise.

---

² Paul Grice, “Logic and conversation”, 1975, in *Syntax and Semantics*, 2004, No 3: Speech Acts: 22-40, <http://faculty.washington.edu/smcohen/453/GriceLogicDisplay.pdf>

De asemenea, un argument poate conține o eroare formală chiar dacă nu este deductiv, de exemplu, un argument inductiv care aplică incorect principiile de probabilitate sau de cauzalitate comite o eroare formală.

c) În timp ce erorile de tip *formal* sunt în număr relativ fix, cele informale sunt considerabil mai multe, numărul lor aflându-se în creștere pe măsură ce apar noi și noi abordări în scena teoriei argumentării și celei retorice.

Pe unele dintre aceste construcții, doar cu doar câteva decenii în urmă, nici nu le puteam suspecta a fi astfel de erori, așa cum e cazul erorilor atitudinale (de conduită), spre exemplu.

d) Erorile formale se regăsesc numai în argumentele deductive cu forme identificabile. Ceea ce face o astfel de eroare să treacă drept argument valid este faptul că eroarea «imită» forma acestuia.

Premisa 1: Aerul e transparent. Premisa 2: Geamul e transparent. Concluzie: Geamul e aer.

Ambele premise sunt adevărate, dar concluzia este falsă. Acest defect este o eroare formală, și poate fi demonstrată prin aplicarea formulei la acest argument: A este C, B este C și A este B. Putem înlocui A, B, C cu alte cuvinte, însă argumentul rămâne invalid exact din același motiv. (Bani sunt lichizi. Mercurul este lichid; Bani sunt mercur.)

Așadar, validitatea unui argument se poate face prin aplicarea formulei și ignorând conținutul.

Erorile *informale*, pot fi detectate prin analiză de *conținut*, mai degrabă decât de formă. Premisa 1: Dezechilibrele emoționale duc la depresie. (adevărat) Premisa 2: Depresia înseamnă lipsuri pe plan economic. (adevărat) Concluzie: Dezechilibrele emoționale duc la depresie economică. (fals)

Structural totul este corect: $A=B$; $B=C$; $A=C$. Acesta este un caz de *ambiguitate* determinat de sensurile multiple ale cuvântului «depresie». În studiul de față, accentul se pune cu predilecție pe erorile informale.

- o privire retrospectivă asupra studiului erorilor în argumentație

- de la Aristotel la teoria pragma-dialectică a argumentației.

- Taxonomia lui Curtis pentru erorile de logică Discutarea câtorva erori

- două erori de analogie (gramaticală) : compunerea și diviziunea ambiguitatea; echivocul; no true Scotsman; citarea decontextualizată (în afara contextului); două erori de relevanță: apelul la autoritate și apelul la emoție și dorință

- concluzii

Logica și retorica formează împreună baza gândirii raționale. Înțelegând-le temeiul, cresc șansele noastre de a lua decizii bune și scad cele de a fi păcăliți de argumente defecte sau de cuvinte meșteșugite dar false. Numărul și felul erorilor argumentative este în continuă creștere, ceea ce face ca studierea și interpretarea lor să constituie o provocare minunată, o deschidere către la fel de multe și stimulative perspective de cercetare.

Maurice Finocchiaro este una dintre vocile care încearcă să aducă o perspectivă conciliatoare legată de pozițiile adesea contradictorii manifeste în cadrul cercetării asupra erorilor argumentative. Privind critic la abordările de până acum, Finocchiaro distinge trei linii directe, el însuși optând pentru una dintre ele. Recunoscându-le meritele, el se desprinde de rigorile matematic-formaliste propuse de Woods și Walton, precum și de empirismul psihologiei experimentale. De primii, pentru că îi consideră rigizi în convenționalismul și formalismul lor ordonat, iar de ceilalți pentru că îi consideră excesiv

de empirici, pledând pentru adoptarea unei linii conceptuale „liberă de valori”, și, cel mai important, deoarece privește erorile ca neținând neapărat de logică, ci de acțiuni cognitive, cum ar fi, de pildă, percepția. În linia școlii olandeze (a lui Grootendorst, mai cu seamă) Finocchiaro consideră faptul că eroarea apare în argumentație drept rezultat al interacțiunii intersubiective a celor angajați în dialog.

Această idee aduce abordarea noastră cel mai aproape de cea a lui Finocchiaro, dezbaterile fiind mai înainte de toate un *context* optim pentru studiul modului subiectiv de formularea opiniilor, în deosebi când acest lucru se urmărește în contextul conflictului de opinii.

Capitolul II: Argumentarea pragma-dialectică și retorică în cadrul dialogului

Conținutul capitolului

Întrucât lucrarea de față își propune să aplice abordările teoretice ale argumentării, în deosebi cele propuse de linia pragma-dialectică, la analiza paselor eronate care apar în trei dezbateri, în acest capitol vom încerca să ne concentrăm asupra analizei modului de discuție constructiv-critică, un tip de interacțiune dialogică considerat analog discuției cu scop persuasiv. Dialogul persuasiv, pe de altă parte, formează structura pivotală în dezbateri. Dacă dialogurile persuasive au un caracter informal, în sensul că ele se regăsesc în mai toate interacțiunile de zi cu zi, sau în schimburi de opinie, dezbaterile sunt *structuri-cadru* organizate de desfășurare a interacțiunilor discursiv-comunicative și care au – sau cel puțin sunt astfel concepute – o configurație mai degrabă formală.

Aceste structuri convenționalizate se supun unor norme stricte de natură retoric-argumentativă.

Dialogul informal, de tipul conversației sau schimbului de opinii neconvențional este un proces de rostire sau vorbire interactivă ce se stabilește între doi sau mai mulți parteneri, egal sau diferit informați cu privire la tema de discuție. Glazer și Rubinstein sunt de părere că în dezbateri participanții adoptă poziții conflictuale, contradictorii, cu privire la deciziile ce trebuie luate, ajungerea la o concluzie adecvată depinzând de de mai multe aspecte ale evoluției dialogului în curs.

Spre deosebire de discuția informală care se desfășoară în contexte neoficiale, în dezbateri, partea informată, opozanții sau debaterii, trebuie să informeze partea neinformată, publicul (și/sau arbitrul). Studiul de față își propune o analiză a tipului de argumentare angajată într-un asemenea cadru dialogic, dezbaterile, a modului în care teoria pragma-dialectică se aplică la argumentarea de tip dezbateri la nivel global, iar la un nivel mai restrâns, își propune să facă și unele observații privitoare la modul de realizare a rezoluției în dialog din perspectiva acestei teorii.

- după o succintă analiză a logicii pragma-dialectice, vom face, de asemenea, unele trimiteri istorice indicatoare vis a vis de condițiile propice care au condus la apariția acestei teorii.

Acest curent, care se situează la confluența dintre pragmatică și filosofie, a început să se contureze pe la începutul anilor optzeci, la inițiativa a doi cercetători în domeniul comunicării, Frans H. van Eemeren și a lui Rob Grootendorst, a căror muncă de cercetare a fost marcată atât de dialectica și retorica lui Aristotel cât și de teoriile actelor de vorbire indirecte ale filosofului american de dată mai recentă, John Rogers Searle.

În termenii comunicării dialogice în limbajele naturale, abordarea pragma-dialectică propune un suport-cadru de aplicat în analiza procedurii de dezvoltare a

dialogului rațional. Acesta este văzut ca un sistem de patru principii, și anume *dialectificarea, funcționalizarea, socializarea și externalizarea*.

Orientarea pragma-dialectic aruncă o lumina nouă și mai mult edificatoare asupra înțelegerii inițiale a conceptului de argumentare ca domeniu disciplinar.

Explicația acestui fapt rezidă în faptul că acest gen de abordare privește comunicarea în mod realist și o consideră a fi exact ce este ea de fapt, adică o *interacțiune între participanți* pe fundalul unui context discursiv care o poate influența în mod negativ sau pozitiv, în funcție de natura situației în care aceasta are loc. Privită din acest unghi, argumentarea își îmbogățește abordările prin adăugarea la acestea perspectiva popperiană, care are la bază o normativă obiectivă, proceduri de evaluare contrastivă, efectuate în spiritul raționalismului critic. La această perspectivă, curentul de gândire pragma-dialectic vine să atașeze, așa cum am menționat, dimensiunea pragmatică, cu accent special pus pe filosofia limbajului de sorginte griceană și pe analiza discursului, includerea teoriei actelor de vorbire făcându-se totodată și cu scopuri practice, adică acelea de a aplica în mod concret configurația teoretic-ideală a secvenței comunicative.

Potrivit van Eemeren Grootendorst, pragma-dialecticismul, privit de acum drept un curent integrativ, pledează pentru o angajare sistematică a celor două coordonate, cea pragmatică și cea dialectică, ca bază pentru toate cercetările efectuate în domeniul de argumentare. Una dintre propunerile acestora care au dus la schimbarea de paradigmă în gândirea pragma-filosofică de până acum vorbește de cele patru principii necesare în orice demers de investigație argumentativă. Aceste principii se dispun în jurul ideii *de act de vorbire*, privit ca element esențial al contactului comunicațional. Acestea sunt:

- *funcționalizarea*, conform căreia discursul trebuie tratat ca act *purposiv* (ce vizează un anumit scop);
- *socializarea* pune accent pe rolul interactive, angajator al actului de vorbire;
- *externalizarea* privește către relația dintre actul de vorbire și ceea ce rezultă din aplicarea acestuia în secvența comunicativă, adică angajamentele propoziționale și interacționale rezultate.
- *dialectificarea* ne îndreaptă atenția către aspectul dinamic al actelor de vorbire așa cum apar în schimburile care au loc în mod active între participanți – o perspectivă pe care se sprijină întregul edificiu al discuției critice. (van Eemeren & Grootendorst, 2004: 52-53).
- *tandemul locutor-interlocutor*

Nici o comunicare bazată pe conversație nu poate fi imaginată în absența unui ascultător. În interiorul cadrului monologic, ascultătorul este fie de *sinele locutor*, angajat într-un act auto-reflexiv – cel care vorbește vorbește pentru el însuși – fie un *grup* numit *public/auditoriu*.

În persuasiunea organizată, interacțiunea dialogică de genul dezbateri, negocieri, discuție critică, etc, auditoriul joacă un rol major. (Rolul său în acest gen de contexte, va fi, de asemenea, pus în discuție în lucrarea de față, mai ales pentru că reprezintă un element definitoriu care separă argumentarea de logică, o problemă referitor la care teoria retoricistă a tandemului Chaïm Perelman și Lucie Olbrecht-Tyteca și cea a pragma-dialecticienilor se află în confluență.

- de asemenea, în acest capitol ne propunem să urmărim și anumite aspecte legate de distincția care se face între comunicarea de natură *dialogală* și cea *multi-* sau *polilogală*, ambele fundamentate pe preceptul de *rezonabilitate* (reasonableness), condiția sine qua non pentru succesul în dialog. Aceasta prerechizită a fost postulată de către filosoful și

juristul belgian Chaïm Perelman, pe care el o opunea ideii de *raționalitate*. Conceptul a fost adoptat în totalitate, și, mai apoi amendat de către școala de argumentație pragma-dialectică, unde a fost aplicat cu precădere în studiile referitoare la modurile de 'rezolvare' amiabilă a conflictului (*diferenței*) de opinii.

- Nu s-ar cădea să nu menționăm aici și impactul pe care noua teorie pragma-dialectică îl are asupra diverselor domenii de comunicare, deoarece ea combină în mod sistematic normativile dialecticilor văzute din perspectivă filosofică și a dialogului logic cu perspective pragmatice din teoria Griceană a actelor de vorbire și analizei discursului.

- De asemenea în acest capitol se face referire la aspecte cum ar fi suportul *indexical*, sau al indexicalității, în cadrul actului argumentativ în ceea ce privește conținutul propoțional, și aspectul *dramatic* privit ca ingredient semnificativ al comunicării argumentative.

- Partea finală a capitolului propune unele reacții critice la unele dintre metodologiile pragma-dialectică.

Un studiu de listă, fără pretenții de exhaustiv în ceea ce privește vreunul dintre aspectele tratate, această lucrare este o încercare de a aduce pe teren comun unele elemente care ar putea incita cercetări ulterioare, desigur mult mai aprofundate, mai personalizate și mai la obiect în domeniul argumentației, al teologiei sau al pragmaticii.

Capitolul III: Aportul analizei discursului la argumentare. Discursul în cadrul controverselor ateiste-teiste

Conținutul capitolului

Derivând din punct de vedere etimologic din cuvântul «curs», orice *discurs* poate fi imaginat ca un curent comunicațional (flux de comunicare), a cărui existență și înaintare sunt legate de un context. Contextul îndeplinește rol de sursă și de cadru, adică de *mediu* pentru, discurs, iar fluxul comunicațional îl traversează pentru a ajunge la destinație.

Scopul este de a transmite un mesaj de la sursă la destinație. Odată ce acestea ajung la destinație, iar mesajul este primit și decodat, acesta revine la sursă. Trei elemente-cheie definesc orice curs: punctul de inițiere (sursa), punctul de destinație (ținta) și cursul (acțiunea), care face legătura dintre sursă și destinație.

În comunicare, fluxul este purtător de mesaje, scrise sau în formă orală. Într-o secvență comunicațională normală, fluxul emisiei mesajelor este unul o dată, într-o succesiune ordonată, în vederea realizării unei recepții adecvate. Mesajul circulă de la sursă la destinatar și, în funcție de caz, înapoi de la destinatar la sursă. Sursa se numește propunător sau expeditor, iar obiectivul se numește destinatar, receptor sau beneficiar al mesajului.

Azi, analiza discursului, un domeniu de cercetare proteic și eclectic, este angajată de către multe domenii de activitate umană, indiferent de orientarea acestora, umanist-socială sau pur științifică, orientarea, axul său central, fiind evenimentul comunicativ, fie în formă orală sau în formă scrisă. Fără îndoială, fenomenul numit *discurs* are multiple și evidente implicații sociale, iar interesele de oră recentă mergând în mare măsură către modul limbii, în forma sa orală sau scrisă, este un reflector al realităților socio-politice dintr-un moment istoric dat.

Nu ar fi nici o exagerare afirmația cum că una dintre zonele cele mai intens marcate de conflict din cadrul spațiului discursiv este religia. Din momentul în care *homo sapiens* a efectuat saltul calitativ pe scara evoluției și devenit *homo religiosus*, el a

încercat să transpună în limbaj experiențele legate de această (recent descoperită de el) dimensiune a vieții sale și s-o folosească pentru a stabili un dialog cu semenii săi. Dar imediat ce și-a verbalizat experiențele spirituale, contrareacțiile au apărut aproape instantaneu. Replica a venit din partea acelor semeni ai lui *homo religiosus* care fie nu au fost în stare, fie au refuzat să-i înțeleagă mesajul. Așa a izbucnit unul din cele mai mari și de durată războaie care au tulburat vreodată omenirea: ciocnirea dintre cei care cred și cei care nu cred că viața a fost generată de o forță supranaturală, pe care unii o numesc generic Creator. Omenirea s-a scindat în două tabere antagonice numite ateii și teiști. Cum era de așteptat, discursul lor reflectă întregul arsenal al luptei lor ideologice iar limbajul angajat de aceștia este expresia mentalităților lor globale, a prejudiciilor lor culturale, a sentimentelor și a practicilor sociale contemporane.

Deoarece acțiunea umană este, prin definiție, dialectică, incluzându-se aici și actul comunicațional, controversa – văzută ca modalitate de a accede la adevăr prin schimb de argumente logice – trebuie și ea privită ca formă de comunicare dialectică.

- *comunitatea discursivă*

În cadrul unui anumit grup de indivizi se stabilește prin convenție un anumit tip de dialog, și pentru o bună accesibilitate și facilitare în utilizare a informațiilor vehiculate, toți membrii unui anumit grup de comunicare trebuie să fie familiarizați cu tipul respectiv de informație. Acest gen special de dialog ia naștere într-o rețea comunicațională complexă care se numește discurs sau comunicare informațională matricială, și care implică recurgerea la factori de atât de natură lingvistică cât și metalingvistică. Metalingvistica își aduce aportul în cadrul analizei asupra comunităților discursive și a relațiilor dialogice din cadrul acestora prin studiile efectuate de această disciplină asupra relațiilor dialogice dintre unitățile de comunicare verbală văzute ca manifestări și legiferări ale fenomenului co-existențial.”

Ea ajută la investigarea comunităților discursive și a relațiilor de ordin dialogic dintre acestea, prin faptul că studiază relațiile dialogale stabilite prin vorbire între diverse unități sau grupuri comunicaționale, privite drept manifestări și concretizări ale co-existenței într-un spațiu lingvistic dat.

La analiza unei comunități discursive, factorul *psiholingvistic* are un aport major, cu atât mai mult cu cât individul aparținând acestei colectivități participă la formarea și consolidarea acesteia prin însăși individualitatea sa, o trăsătură în mod predominant determinată psihologic.

- *dimensiunea socială a discursului*

Un aspect important de notat este faptul că discursul se cere a fi de asemenea analizat în conformitate cu funcția sa de *indicator* al practicilor și al normelor sociale, a abaterilor de la aceste norme, precum și în conformitate cu funcția pe care o îndeplinește în cadrul procesului de formare a realităților sociale.

- *argumentarea și analiza discursului*

Argumentare nu poate fi concepută în absența discursului său, adică a elementului-cadru în care se regăsesc componentele activității argumentative. Discursul argumentativ, în esență orientat spre factorul persuasiv, se cere a fi studiat în strânsă interdependență cu realitatea argumentativă. În acest context van Eemeren și Houtlosser aduc în discuție importanța *manevrei strategice* ca instrument de rezolvare a conflictelor (la care s-a făcut deja referire în capitolele anterioare ale tezei) privită din perspectiva acțiunii comune a dimensiunii retorice și dialectice a argumentării. Prin discurs, așa cum s-a arătat, strategia

retorică participă la procesul de modelare a publicului prin modificarea opiniilor, a valorilor și credințelor acestora.

Capitolul IV: Dezbateră și erorile sale

Conținutul capitolului

Înainte de a încerca să pătrundă fenomenul dezbaterii în toată complexitatea lui, cel interesat are nevoie de o pregătire prealabilă foarte precisă care îi va fi utilă atât la înțelegerea metodologiei cât și pentru a-l ajuta să ajungă ulterior să stăpânească eficient instrumentele de funcționare a acestuia. Toate aceste informații îi vor asigura în cele din urmă debaterului proaspăt inițiat succesul scontat. Acest succes cântărește mult mai mult decât satisfacția de ordin material, – un aspect nerelevant pentru adevăratul debater – el fiind în primul rând un factor declanșator al stimei de sine. Câștigarea competiției îl va propulsa pe debater cu încă un pas înainte pe scara atât a valorii sociale cât și a celei emoționale.

Însă pentru a realiza toate acestea, debaterul trebuie să se concentreze nu numai, sau, mai bine zis, nu în principal pe componenta competitivă într-o dezbateră, ci mai degrabă pe abilitățile de fond care fac temeiul unei minți critice, precum și pe abilitățile de ordin «avocățesc». Acestea sunt niște condiții esențiale prin intermediul cărora debaterul va reuși să opereze cu succes cu concepte sociale productive și utile.

Societatea în sine nu reușește întotdeauna să configureze aceste abilități importante în membrii ei prin simpla interacțiune dialogică, dezbateră oferindu-le însă acest prețios prilej. Cele trei competențe de bază asupra cărora se impune să ne concentrăm atunci când dorim să pătrundem arta dezbaterii sunt abilitățile argumentative, persuasive și oratorice.

Argumentarea reprezintă angajarea gândirii logice, a raționamentului în vederea transmiterii mesajului corect precum și de a-ți convinge interlocutorii de valabilitatea ideilor tale. *Persuasiunea* este manevra prin care recurgem la oricare din instrumentele necesare pentru a reuși să convingem publicul că ideile noastre, abordările noastre și conceptele noastre sunt bune și profitabile și că le sunt și lor absolut accesibile.

Problemele care sunt abordate în acest capitol se referă la aspecte cum ar fi:

- definirea conceptului de dezbateră
- caracteristicile dezbaterii
- structura dezbaterii
- tipuri de dezbateră
- locul dezbaterii în societate (rolul său social)
- arta dezbaterii
- argumentarea angajată în dezbateră
- opinii pro și contra modelului propus de Stephen Toulmin
- erorile argumentative care apar în procesul dezbaterii
- refutația
- Henry Johnstone și argumentul *ad hominem*
- *proba*: rolul ei în construirea argumentației; refutația probei
- reguli și strategii de dezbateră
- erorile: concluzia pripită, erorile de transfer (de compoziție și de diviziune), erorile reputaționale (omul de paie), erorile de nerelevanță (*non sequitur*), ocolirea sau schimbarea subiectului, falsa dihotomie, *ad ignorantiam*, *ad populum*, apealul la emoție, la autoritate, la tradiție, recurgere la umor, ambiguitatea, echivocul,

invocarea speranței, patetismul; prejudiciul cultural, etc.

Capitolul V: Marea controversă

Conținutul capitolului

Confruntarea dintre teiști și atei, indiferent de locul ei de desfășurare, rămâne până în momentul de față o problemă foarte veche și încă nesoluționată.

Epistemologia este ramura filozofiei care ne învață să facem alegeri bune, precum și principiile care are trebui să ne ghideze atunci când facem o alegere. Ea se bifurcă în două mari ramuri care și-au dezvoltat sisteme axiologice atât de diferite încât din punct de vedere principial s-au îndepărtat una de alta atât de mult încât au ajuns să-și fie potrivnice una celeilalte. Așa se face că epistemologia religiei și cea a științei reprezintă acum două teritorii de investigație aflate în permanent antagonism.

În general, confruntarea dintre cele două domenii de cunoaștere a fost întotdeauna tensionată, iar referirile la ea au fost multiple. O regăsim sub denumirea de *conflict*, *disensiune* sau *segregație*, și aproape niciodată sub cea de *cooperare*, sau de *dialog productiv*. Dar dincolo de aspectul antagonist a confruntării, obiectivul final al fiecăreia dintre părți implicate în această opoziție perpetuă este accesul la adevărata cunoaștere, sau, pe scurt, la Adevăr.

- *apărare și atac: prezentarea opiniilor și a probelor de sprijin*

În multe dezbateri pe teme religioase conflictul major se dispune în jurul conflictului de opinii dintre credincioși și necredincioși privind existența (sau neexistența) Creatorului. Teza teiștilor conține apologia doctrinei religioase bazată pe existența unei *singure* Divinități Creatoare, teză care este atacată de către omologii atei, care aduc argumente al căror menire este să dovedească că această afirmație este greșită și nefondată.

- *scepticism, atheism și naturalism*

De orientare ontologică sau metodologică, naturaliștii se opun sau nu acordă atenție domeniului supranatural. Ateii sau scepticii profesază aceleași idei cu privire la supranatural (incluzându-l aici și pe Creator), militând mai degrabă în favoarea conceptului de «lume naturală», care poate fi explicată în urma observațiilor obținute de pe urma experimentului științific și care poate fi procesată prin raționament logic. În aceeași vână cu teismul, și, în acest punct, nu foarte departe nici de perspectiva atee, naturalismul pledează pentru o conduită morală de tip *benevolent*, ceea ce are drept rezultat crearea unui climat favorabil pentru bunăstarea socială și starea de bine individuală. Poziția atee, însă, se îndepărtează de această linie prin aceea că, fronda lor se îndreaptă mai mult către demolarea tezei despre un Creator de sorginte aproape 100% scripturală, nedrept, malevolent, și cu totul ineficient pentru binele omenirii.

- *disputarea sarcinei probei;*

poziția lui Douglas Walton referitor la logica prezumptivă – el argumentează că acest tip de logică nu este nici inductivă nici deductivă, ci ține de elementul numit *sarcina probei*, care, spre deosebire de raționamentul deductiv, poate impune retragerea tezei la apariția unor noi premise. (Walton, 1998: 711) De asemenea, *logica prezumptivă* are la bază *logica conversațională*, factorul structural necesar evaluării argumentelor angajate în actul comunicațional.

Sarcina probei apare des invocată în disputele dintre atei și teiști, deoarece, conform acesteia, partea ce revendică de partea ei prezumpția de adevăr a unei propoziții devine purtătoarea sarcinei probei și, în consecință se așteaptă ca aceasta să producă garanții verificabile în suprijinul afirmațiilor făcute. Fără o argumentare pertinentă, adversarul

este justificat să declare afirmația propunătorului drept nefondată și s-o respingă în consecință.

- *suportul argumentative*

- *argumentarea teistă și contra-argumentarea ateistă: garanția prima facie în favoarea existenței Divinității Creatoare*³ (Dumnezeu); *argumentul experienței religioase, argumentul credinței, argumentul moral; argumentul răului, argumentul raționalității/argumentul logic, argumentul liberului arbitru, argumentul teleologic, argumentul creației divine, Pariul lui Pascal;*

- *erorile comise de ambele tabe*

- *relevanța argumentativă pliată pe contextul dialogic. Ce este și ce nu este o eroare argumentativă.*

Analiza contextualizată a erorilor argumentative este sprijinită și de prezența elementului *angajament* în contextul unui dialog, acesta fiind privit drept „o opțiune morală decisivă ce presupune adoptarea un anumit curs de acțiune, unui anumit angajament (personal), care, în conotația sa profundă, vine din forul interior al individului care face acest angajament. [...] angajamentele sunt *personal*, – adică țin de un anumit individ – uneori mecanisme de natură intimă, doar parțial sau de loc accesibile celorlalți. (Walton and Krabbe: 14)

- *sofismele*⁴ *materiale*

argumentul circular (petition principii, circulus in probando), sofismul falsei cauze (non sequitur, adică „nu decurge”), sofismul avalanșei de întrebări (plurium interrogationum), sofismul consecinței (o varietate a concluziei nerelevante, sau ignoratio elenchi), sofismul accidentalității, concluzia nerelevantă (ignoratio elenchi), care, la rândul său include argumentele ad hominem, ad populum, ad baculum, ad verecundiam.

Aceste sofisme sunt instrumente cu ajutorul cărora vorbitorul își manipulează auditoriul prin mascarea sau disimularea adevăratei probleme în chestiune – unul dintre sensurile cuvântului eroare este și acela de «fals», sau «înșelător», din latinescul «falsus».

- *sofismele verbale*

Acest tip de erori apar în cadrul discursurilor publice sau în textul scris atunci când vorbitorul/scriitorul folosește cuvintele în mod incorrect sau ambiguu și ajunge la o concluzie falsă. Acestea sunt sofismele de tip *convențional* (compoziționale, de diviziune, de accent, sau echivocul) sau *figurile de stil/vorbire* care creează confuzie în ceea ce privește folosirea cuvintelor cu sensul lor metaforic și cu cel concret.

- *sofismele logicii*

a. *sofismele de relevanță* (apealul la autoritatea improprie, *red herring*, concluzia greșită, falza cauză, omul de paie (straw person), vina prin asociere, argumentul forței (*ad baculum*), apelul la tradiție, apelul la mulțime, atacul la persoană (*ad populum*), raționamentul derutant etc.);

b. *sofismele de acceptabilitate* (limbajul impropriu, argumentara circulară (*circulus in probando*), sofismul de compoziție, de diviziune, falsa dihotomie, analogia greșită, pseudo-precizia, *petitio principii*, inconsecvența și incompatibilitatea, etc.);

---

³ Din considerent pur metodologice, folosim pe parcursul lucrării termenul de ‘Divinitate Creatoare’ care substituie termenul de ‘Dumnezeu’, acesta însemnând o limitare a accepțiunii termenului respectiv la conceptul de Dumnezeu creștin, ceea ce nu e cazul în abordarea de față.

⁴ Din considerente semantice, vom adopta termenul ‘sofism’ care va substitui, în unele cazuri, pe cel de ‘eroare.’

c. *sofismele de suficiență* (generalizarea (concluzia) inductivă irelevantă/pripită, *ad ignorantiam*, omisiunea probei-cheie, ignorarea (contra-)probei, confundarea condiției necesară cu cea suficientă, eroarea jucătorului, eroarea subiectivă, accidentul inversiunii (generalizarea/concluzia pripită), *argumentum ad ignorantiam*, argumentul pantei alunecoase, *non sequitur*, confundarea dorințelor cu realitatea, *tu quoque*, special pleading, etc.);

d. *erorile de refutare* (omul de paie, discreditarea: poisoning the well și red herring).

- *manipulări serntimentale*: ridiculizarea, apelul la sentimente, la clemență, șicana,
- *alte erori ce apar în dezbaterile analizate*: sofismul sofismului, eroarea naturalistă, prezentismul, parțialitatea, limbajul ofensator, falsa analogie, false dilemă, *post hoc, ergo proper hoc*, argumentul consecinței adverse (apelul la teamă), apealul la patos, flamboaianța, literalismul biblic.

- *există un câștigător al controversei dintre atei și teiști ?*

Oare să fie goana după «dovezi» esența abordării problemei Creatorului divin? Un motiv de a «căuta vină» acestei uriașe ciocniri de principii l-ar putea consitui îndemnul insistent de a scoate la iveală «dovezi» venit din partea ambelor tabere. Până una alta, un lucru apare ca fiind cert: lipsa de dovezi din partea ambelor tabere îngreunează foarte mult ajungerea la o soluție conciliatoare și, mai ales, viabilă. Soluționarea conflictului încă își asteaptă «adventul».

Capitolul VI: Aplicații practice – analiza corpusului

Conținutul capitolului

1. *Câteva considerații de natură retrospectivă cu privire la argumentația folosită în dezbateri*

2. *Succesul în comunicare*

Un aspect legat de comunicarea dialogică este conceptul de «succes». La baza reușitei în «tranzacția comunicațională nu trebuie să stea fixația de a-ți doborî adversarul pe toate căile și cu toate mijloacele și a ieși biruitor dintr-o confruntare competitivă. Ce ar trebui să prevaleze în astfel de situații, este intenția fiecărui participant de a ajunge la un acord rezonabil, un acord bazat pe gândire logică și conduită rațională, în aceea că respectă și ține cont în mod egal de opiniile fiecărei părți cuprinse în dispută. Este adevărat că factorul incitant care inițiază o discuție este existența unei diferențe de opinii între participanți. Fiecare dintre părți are în vedere un anumit obiectiv pe care dorește să-l atingă în vederea realizării succesului în dialog, ceea ce se traduce prin câștigarea confruntării. Acest lucru este valabil în egală măsură pentru tipul de dialog gen dezbateri, controversă (discuție în contradictoriu), dialogul persuasiv și cel critic de tip dezbateri, de negociere, sau pur și simplu cearta (dialogul eristic). Succesul în comunicare este un element relațional extrem de constructiv, componenta sa motivațională determinând progresul către obiectivul propus, soluționarea rațională a conflictului fiind o generatoare de sentimente pozitive în participanții la discuție.

În ceea ce privește aplicarea practică, aceasta s-a concretizat în urmărirea practică a paselor sofiste și a erorilor neintenționale în argumentație în cadrul a trei dezbateri de tip Lincoln-Douglas a doi participanți fiecare.

3. *Dezbaterile analizate*

Dezbaterea I: *Christopher Hitchens vs. Al Sharpton: "God is not Great"*

New York Public Library (NYPL), May 7, 2007

Moderator: Jacob Weisberg

Dezbaterea II: *Christopher Hitchens vs. Frank Turek*: “Does God Exist?”

Virginia Commonwealth University, November 9, 2010

Moderator: Timothy Hulsey

Dezbaterea III: *Reza Aslan vs. Sam Harris*: “Religion and Reason”

L.A. Public Library, Los Angeles, December, 2007

Moderator: Jonathan Kirsch

Erorile survenite în argumentațiile participanților la cele trei dezbateri selectate pentru analiză au fost grupate nu pe apartenența lor la clasa respectivă ci au fost grupate doar în funcție de afiliația «infractorului» la doctrina pe care o apără, adică greșeli comise de ateii și greșeli comise de teiști. De remarcat este faptul că argumentele considerate falacioase de una dintre tabere sunt considerate, conform principiilor argumentației tabărei adverse, valide și invers. Asta pentru că pulsul determinant al analizei de față este dat mai degrabă de orientarea doctrinală a participanților angrenați în dialog decât de principiile stricte ale analizei de tip logic formal.

Una dintre cele mai frecvent comise erori din cadrul discursului argumentativ este, se pare, intensa angajare în argumentare a sofismului ignoranței, *ad ignorantiam*. Bineînțeles, el nu este unica greșală care fisurează dezbaterile de acest gen, el fiind secondat de un grup destul de compact de alte falacii, a căror distribuție este neuniformă, așa cum rezultă din analizele efectuate. Totuși, dacă ar fi să ne referim la tipul greșelii argumentative, observăm ca domină nu cele ce vizează *forma* și fac domeniul logicii formale, ci cele ce lovesc *conținutul*, și care sunt erorile informale. Asemenea erori sunt cele care vizează emoția și nu neapărat gândirea logică. E normal ca în cazul dialogurilor în cadrul cărora se încing spiritele, contextul să fie un element determinant al cursului argumentației, iar greșelile să apară să fie mai degrabă de conținut.

Concluzii finale

Studiul de față și-a propus să unească și să compare diferite teorii și opinii cu privire la construirea și lezarea argumentului plasându-le pe un teren neutru de analiză, cel al dezbaterii, unde, am considerat noi, ele au șansa de a fi fructificate conform așteptărilor noastre prin urmarea direcției propice pentru un studiu care să se plieze cât mai exact pe schema proiectului propus. Teoriile și opiniile pe care l-am supus observației se adresează în mare măsură construirii argumentului așa cum are ea loc în cadrele comunicării orale autentice și sunt, în mare măsură, orientate către corectitudinea și incorectitudinea argumentului funcție de context.

Din cele două aspecte – și folosind corectitudinea argumentului ca suport analitic, ne-am concentrat cu predilecție pe cea de-a doua, pe erori, mai precis cum și în ce condiții e cel mai probabil ca acestea să se producă. Am decis să întreprindem observațiile noastre în zona informalului, deoarece tipul de argumentare mai predispus spre «îmbolnăvire» este argumentarea informală, dat fiind laxitatea, spontaneitatea, precum și tendința sa de a trece de la un registru situațional la altul (aspectul contextului mobil). Toulmin, a făcut o observație care te trimite cu gândul la cum stau de fapt lucrurile cu argumentele ce fac registrul dialogului informal: un bun raționament este rareori deductiv valid sau inductiv puternic. Dacă avem acest lucru în vedere, atunci și modul nostru de apropiere față de textul argumentativ prin analiză devine mai îngăduitor.

Analizele argumentale propuse de logica formală nu au făcut obiectul anchetei de față, ci s-a încercat mai degrabă urmărirea unor linii directoare indicate de abordarea informală a argumentației, în deosebi cea pragma-dialectică critică.

Teoriile discursului în general și cele ce țin de analiza discursului, în particular, cu sublinierea aportului adus pragmaticii și argumentației de analiza conversațională, au fost, de asemenea, considerate utile pentru a fi incluse în studiul de față.

Și pentru că suntem de părere că orice studiu teoretic ar trebui să se concretizeze într-o aplicație practică, am selectat pentru analiza corpusului formatul dezbaterii, un context care, așa cum se știe, este un bun suport pentru acest tip de investigație și cercetare.

În sfârșit, un alt motiv ar fi acela că acest domeniu de cercetare se face remarcant prin prosperitate și diversificare crescândă, în special datorită numărului tot mai mare de forme argumentativ-atitudinale eronate care oferă din plin hrană pentru cercetările viitoare, indiferent cărui domeniu de investigație se circumscriu. În acest sens, formatul dezbaterii oferă un cadru propice în care se poate urmări modul în care debaterii își calculează și își temporizează cu atenție pasele astfel încât să-și trimită mingea exact în locul vizat. Perioadei limitată de timp alocat are rol hotărâtor asupra modului în care sunt făcute pasele respective. Dacă ești dibace și lovești precis, mingea ta va cădea acolo unde trebuie. Însă pentru a stăpâni corect această artă, un debater trebuie să-o fi practicat temeinic și îndelung și să se fi folosit de toate instrumentele necesare acestei munci: retorica (persuasiune, și spirit), logica și dexteritatea gândirii. Un bun control asupra manevrei îl ajută pe debater să jongleze cu ușurință cu argumentul sănătos dar și cu cel viciat, în funcție de strategia pentru care optează: fairplayul sau șarlatania.

Așs cum constată John Bush, deși logica este într-adevăr un instrument indispensabil pentru construirea argumentului corect, ea este și singurul instrument valabil. *Plauzibilitatea* ar fi unul dintre acestea, un aspect care transcende barierele stricteții logice, și altul este *sincronizarea*. „Sub presiunea timpului, debaterul va trebui să alcătuiască rapid un conglomerat din diverse acțiuni, perspective de adâncime și valori – împărțite deja de ceilalți sau pe care aceștia pot fi convinși să le adopte – pentru ca mai apoi să poată demonstra că toate acestea conduc în mod mai mult sau mai puțin plauzibil la o concluzie.”⁵

După evaluare și luarea deciziei finale, argumentarea cea mai plauzibilă și convingătoare este declarată câștigătoare, uneori prin omiterea rigorii logicii și zădărnicierea expectanțelor.

Alfred C. Snider, un adevărat maestru în arta dezbaterii, de indicațiile căruia ne-am folosit și noi în extenso în cadrul acestui demers, remarcă faptul ca pe lângă nobila misiune de a ajunge la adevăr, dezbateră induce în participanți și spiritul de competitivitate, iar apoi notează cu șăgălnicie: „Dacă crezi că ai șansa ca vreun argument să treacă neobservat că e sofism și să convingă arbitrul să voteze în favoarea ta, poți zice că ți-a ieșit faza, nu? Totul e să nu fii prins.”

Realist vorbind, datorită complexității și continuei metamorfozări informației și cercetării specializate, demersul de față nu are pretenția să ofere un studiu conclusiv, ci, mai degrabă, trebuie privit ca un demers incipient, care poate fi oricând reluat, îmbogățit și utilizat în mod selectiv în vederea efectuării de studii cu devărat notabile și de perspectivă.

O ultimă observație ar fi una de ordin statistic. Proporția erorilor argumentative identificate la ambele părți implicate în dezbaterile analizate (atei și teiști) nu e omogenă.

---

⁵ John Bush, “Logical Fallacies and the Art of Debate”, <http://f4fs.org/logical-fallacies-and-the-art-of-debate/>

Asta se datorează faptului că la operarea unei asemenea analize devii automat părtinitor. Amprenta hotărâtoare e dată de formația noastră educațională precum și de zestrea genetică a fiecăruia dintre noi. Suntem atrași de una sau alta dintre părți indiferent cât de mult am dori să disimulăm acest lucru. Partea spre care înclină acest studiu este evidentă. Ea va deschide, în mod cert, apetitul spre retortă. Cu cât e ea mai dură, cu atât mai bine.

CUPRINS

PREAMBLE	7
Works cited	19
CHAPTER I: Argument and its fallacies – theoretical considerations	
1.1. Text and Logic	21
1.2. Argument ABC	21
1.2.1. Components of argument	21
1.2.2. Logic and truth	23
1.2.3. The viewpoint of informal logic	24
1.2.4. Argument in logic and logic in argument	26
1.2.5. Inferences in arguments	29
1.2.6. Implication	30
1.2.6.1. Tautology	30
1.2.7. Conclusions in arguments	31
1.2.8. Deductive, inductive, and abductive arguments	31
1.2.9. Relevancy of the burden of proof. Assumption vs. presumption. Adversarial and consensus building arguments.....	34
1.2.10. Syllogism	38
1. 2.11. The pragmatic input of implicatures	40
1. 2.12. Roles and functions of argument	42
1.3. Fallacies	43
1.3.1. Blunders, mistakes, errors, flaws: fallacies	43
1.3.2. Sophistic passes	49
1.3.3. Fallacies of form and fallacies of content	52
1.3.3.1. Formal and informal fallacies	52
1.3.4. Taxonomical benchmarks	56
1.3.5. The Curtis Taxonomy of Logical Fallacies	57
1.4. Discussion of some fallacies	60
1.4.1. Two fallacies of (grammatical) analogy	60
1.4.2. Fallacies of ambiguity	63
1.4.2.1 Equivocation	63
1.4.3. No True Scotsman	65
1.4.4. Quoting out of context (or contextomy).....	65
1.4.5. Some relevance fallacies	66
1.4.5.1. <i>Argumentum ad verecundiam</i> (appeal to authority).....	66
1.4.5.2. Appeal to emotion and desire	67
Conclusions	67
Works cited	68
CHAPTER II: Pragma-dialectical and rhetorical argumentation in dialogue frame	
2.1. Introduction	71

2.2. The semantic-historical duality of the <i>pragma-dialectic</i> logo	73
2.3. Historical and orientating circumscription of the particular (concept) within the general (field)	75
2.3.1. Chronological evolution	75
2.3.2. Pragma-dialecticism	76
2.3.2.1 Rhetorical vs. dialectical	76
2.4. Dialogues and multilogues	80
2.5. The standards of argumentative and persuasive dialogues	83
2.5.1. Reasonableness in argument construction	86
2.6. Argumentation vs. demonstration, personal vs. impersonal	89
2.7. The <i>audience</i> proximity.....	91
2.8. The ‘acting out’ in argumentation	93
2.9. The propositional content	94
2.9.1. Propositions and the indexical support	94
2.10. Proposals for conflict resolution in dialogic contexts	97
2.10.1. Criticism to the edifice	99
2.10.1.1. Consensualism	99
2.10.1.2. Externalisation	101
2.10.1.3. A reconsideration of the pragma-dialectical rule system	102
Conclusions.....	104
Works cited	105
CHAPTER III: The contribution of Discourse Analysis to Argumentation.	
Discourse in theist-atheist controversy	
3.1. The notion of discourse	107
3.1.1. Speaker-hearer relation in the accomplishment of the discursive act	109
3.1.2. Word etymology	110
3.2. The Discipline of Discourse Analysis	110
3.2.1. A few considerations regarding the discipline	110
3.2.2. Discourse build-up	113
3.2.3. Conversation analysis	113
3.2.4. Linguistic subareas that relate to discourse analysis	115
3.2.5. From the social dimension of discourse to critical discourse analysis	116
3.3. The pragmatics of discourse in conversational communication	117
3.3.1. Pragmatic support in discourse analysis	117
3.3.2. The impact of rhetoric on discourse analysis	120
3.3.3. Pragmatics and argumentative discourse	120
3.3.4. Argumentation and discourse analysis	122
3.3.5. The deictic ingredient in discourse analysis	123
3.3.6. ‘Parrhesia’ for cooperation in the argumentative discourse	124
3.4. Discourse community	126
3.5. Discourse analysis applied to controversial dialogue investigation	126

3.5.1. Spontaneity vs. elaboration in dialogue	126
3.5.2. Discourse-based controversies	127
Conclusions	129
Works cited	131
CHAPTER IV: Debate and its fallacies	
4.1. Introduction	132
4.2. Debate conceptualisation - definitions and characteristics	134
4.2.1. Various definitions to the concept	134
4.2.2. Perspectives in the field of debate	136
4.2.3. How to make sense of debate?.....	137
4.2.4. Why do we need (to) debate?	138
4.2.5. Debate characteristics	141
4.3. Argument and argumentation in debate	142
4.3.1. The types of argument and proof employed in a debate	142
4.4. The process of refutation	146
4.4.1. Organisation while refuting	147
4.4.2. Refutation techniques	147
4.4.3. Issue selection. Measures used as a foundation for disagreement in a debate	151
4.4.4. Argument theorists of the late 20-th century – Henry Johnstone’s <i>ad hominem argument</i>	153
4.5. Role of proof in argument	156
4.5.1. The Aristotelian lines of argument	156
4.5.2. Forms of proof and ways to refute them	157
4.5.2.1. Refuting proof	158
4.6. Thesis as debate component	159
4.6.1. Claims	160
4.7. Types of debate	162
4.8. Debate Structure	166
4.8.1. Scheme of a debate	166
4.8.2. Debate strategies	168
4.8.3. Debate rules	169
4.9. Fallacies in debate	172
4.10. <i>The Great Debaters</i>	176
Conclusions	178
Works cited	178
CHAPTER V: On the Great Clash	
5.1. The seemingly never-ceasing dissension	181
5.1.1. Defending and attacking	186
5.1.1.1. Presenting opinions and supporting facts	186
5.1.2. Theism and atheism	187
5.1.2.1. Disputing the burden of proof	190

5.1.2.1.1. Presumptive reasoning and the burden of proof	190
5.2. The support of argumentation	192
5.2.1. Prima facie warrants for belief in the Creating Deity	193
5.2.1.1. Verifiability and falsifiability	193
5.2.1.2. Prima facie justification	193
5.2.2. The argument from religious experience	194
5.2.3. The argument from belief	197
5.2.4. The atheist argument against religious faith	200
5.2.5. The moral command and The Euthyphro Dilemma	202
5.2.6. The argument from evil	207
5.2.7. The atheist argument from reason	209
5.2.8. Skepticism, atheism and naturalism	212
5.2.8.1. The ‘free will’ argument	213
5.2.9. The atheist argument from decisional instability and the argument from ignorance	217
5.2.10. Teleological argument, or the argument from design	220
5.2.11. Pascal’s Wager (God is a safe bet)	221
5.2.12. Creation vs. evolution	223
5.3. Fallacies on either side	225
5.3.1. ‘Eris’, the error-generator	227
5.3.2. The content-context double dependence in the treatment of informal fallacies	230
5.3.3. Context-related argument relevance in dialogue. What is and what is not ‘fallacious’	230
5.3.3.1. Licit and illicit shifts	233
5.3.4. Material fallacies	235
5.3.5. Verbal fallacies	237
5.3.6. Fallacies of reason	243
5.3.6.1. Acceptability.....	245
5.3.6.2. Relevancy	248
5.3.6.3. Sufficiency	253
5.3.7. Attitude criteria in argumentation	260
5.3.7.1. Emotion appealing strategies	261
5.3.8. Other fallacies that appear in the analysed debates	263
5.4. Can there be a real winner of an atheist-theist debate?	272
Conclusions	276
Works cited	281
CHAPTER VI: Corpus analysis	
6.1. A few retrospective considerations – a bird’s eye view on debate argumentation	284
6.2. Success in communication	285
6.3. Debate fallacy analysis	289
6.3.1. Christopher Hitchens vs. Al Sharpton: <i>God Is Not Great</i>	290
6.3.2. Christopher Hitchens vs. Frank Turek: <i>Does God Exist?</i>	302

6.3.3. Reza Alsan vs. Sam Harris: <i>Religion and Reason</i>	315
Conclusions	323
Final Conclusions	330
Works cited	331
Annexes	334
Christopher Hitchens vs. Al Sharpton: <i>God Is Not Great</i>	334
Christopher Hitchens vs. Frank Turek: <i>Does God Exist?</i>	348
Reza Alsan vs. Sam Harris: <i>Religion and Reason</i>	370

Referințe per capitol

a) Preamble

Referințe

- Anscombe, J.-C. & O. Ducrot. (1983). *L'argumentation dans la langue*. Brussels. Pierre Mardaga.
- Finoccharo, Maurice, A. (1987). Six Types of Fallaciousness: Toward a Realistic Theory of Logical Criticism. In Hans V. Hansen and Robert C. Pinto (eds.), *Fallacies, Classical and Contemporary Readings*. The Pennsylvania State University Press, 1995: 120-130.
- Finoccharo, Maurice, A. (2005). *Arguments about arguments: systematic, critical and historical essays in logical theory*. Cambridge. Cambridge University Press.
- Habermas, Jürgen. (1984). *The Theory of Communicative Action: Vol. I, Reason and the Rationalisation of Society*, Boston, Beacon Press, translation and notes by Thomas McCarthy.
- Heeny, Tom. (1995). Henry Johnstone's *Anagnorisis*: Argumentum ad Hominem as Tragic Trope of Truth. In *Philosophy and Rhetoric*, Vol. 28, No. 4: 388-404. Penn State University Press.
- Marga, Andrei. (2006). *Argumentarea*, Editura Fundatiei Studiilor Europene, Cluj-Napoca.
- Oléron, Pierre. (1983), *L'argumentation*, Paris, Presses Universitaires de France.
- van Leeuwen, Theo. (2007). Legitimation in discourse and communication, In Teun A. van Dijk (ed.), *Discourse & Communication journal*, Vol. 1 No. 1: 91-112.
- Zieglmuller, W., George, Kay Jack & Dause, Charles. (1990). *Argumentation, Inquiry and Advocacy*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.

Webografie

- Goodwin, Jean. (2001). Henry Johnstone, Jr.'s Still-Unacknowledged Contributions to Contemporary Argumentation Theory. In Anthony Blair Ralph H. Johnson, Hans V. Hansen, Christopher W. Tindale (eds.), *Informal Logic – Reasoning and Argumentation in Theory and Practice*, Vol 21. No 1, J., www.phaenex.uwindsor.ca/ojs/leddy/index.php/informal_logic
- Iten, Corinne. (2000). The relevance of Argumentation Theory. In J. Rooryck (ed.), *Lingua*, Volume. 110, Issue 9, 665-699, <http://www.phon.ucl.ac.uk/publications/WPL/99papers/iten.pdf>
- Najor, Bruce. (2007). Burden of Rejoinder., <http://sdiencyclopedia.wikispaces.com/Burden+of+Rejoinder>

b) Capitolul I

Referințe

- Austin, John, Langshaw. (1975). *How to Do Things with Words*, Oxford University Press.
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, R. & Snoeck Henkemans, F. et al. (1996). *Fundamentals of Argumentation Theory. A Handbook of Historical Backgrounds and Contemporary Developments*, Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Finocchiaro, Maurice. (1987). Six Types of Fallaciousness: Toward a Realistic Theory of Logical Criticism. In Hans V. Hansen and Robert C. Pinto (eds.), *Fallacies, Classical and Contemporary Readings*. The Pennsylvania State University Press, University Park, 1995: 120-130.
- Eemeren, Frans, H. van, Garssen, Bart, Meuffels, Bert. (2009). *Fallacies and Judgments of Reasonableness Empirical Research Concerning the Pragma-Dialectical Discussion Rules*. Heideelberh: Springer Dordrecht.
- Grice, Paul. (1975). Logic and conversation. In Cole & J. Morgan(eds.), *Syntax and Semantics, Volume 3: Speech Acts*, P. New York: Academic Press. Reprinted in *Studies in the Way of Words*, ed. H. P. Grice: 22–40. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1989.
- Hansen, Hans. (1996). Aristotle, Whateley and the Taxonomy of Fallacies. In *Practical Reasoning : International Conference on Formal and Applied Reasoning, FAPR' 96*, Bohn, Germany.
- Mayer, Milton. (1966). *They Thought They Were Free: The Germans, 1933-45*, University of Chicago Press
- McGlone, Mathew. (2005). Contextomy: The art of quoting out of context. In *Media, Culture & Society*, Vol. 27, No. 4: 511-522. SAGE Publications.
- McKeon, Richard, ed. (2001). *The Basic Works of Aristotle, De Sophisticis Elenchis (On Sophistical Refutations)*. Pickard-Cambridge, W. A. [1941]. New York: Modern Library.
- Rottenberg, Annette T. (1994). *The Structure of Argument*. New York: Palgrave Macmillan.
- Russell, Bertrand. (1995). *A History of Western Philosophy* Book-of-the-Month Club: 93
- Schick, Theodore and Lewis Vaughn. (1998). *How to Think About Weird Things: Critical Thinking for a New Age*, 2nd ed., Mayfield.

- Sapir, Edward. (1929). The Status of Linguistics as a Science. In D. G. Mandelbaum E. (ed.) Selected Writings in Language, Culture, and Personality. Berkeley, CA: University of California Press, 1095: 160-166
- Steiner, George. (1998). *After Babel: Aspects of Language and Translation*. London: Oxford University Press
- Walton, Douglas. (1992). *Plausible Argument in Everyday Conversation*, Albany: State University of New York Press, 1992: xiii + 320.
- Walton, Douglas N. (1994). *One-Sided Arguments: A Dialectic Analysis of Bias*, State university of New York Press.
- Woods, John. (2008). *Arguments about arguments: systematic, critical and historical essays in logical theory* by Maurice A. Finocchiaro. Cambridge University Press, 2005. In *Informal Logic*, Vol. 28, No. 2: 193-202. Book review.
- Whorf, B. L. (1940). Science and Linguistics. In *Technology Review* 42(6): 229-31, 247-248.
- Whorf, B. L. (1956). *Language, Thought and Reality*. J. B. Carroll (ed.). Cambridge, MA: MIT Press.
- Webografie**
- Cline, Austin. (2010). Flaws in Reasoning and Arguments: Sophistry Deliberately Flawed and Fallacious Arguments, <http://atheism.about.com/od/logicalflawsinreasoning/a/sophistry.htm>
- Coleman, D., Robert. (2006). What is Circular Reasoning?, <http://www.numeraire.com>
- Copi I.M., & Burgess-Jackson, K. (1996). *Informal logic*, Upper Saddle River: Prentice-Hall.
- Curtis N. Gary. Taxonomy of Logical Fallacies and How to Use the Taxonomy, Fallacy Files, <http://www.fallacyfiles.org/taxonomy.html>
- Davis, Wayne. (2010). Implicature, <http://plato.stanford.edu/entries/implicature/>
- Dowden, Bradley. (2003). Fallacies. In *The Internet Encyclopedia of Philosophy*, <http://www.utm.edu/research/iep/f/fallacies.htm>
- Downes, Stephen. (1995-2010). Stephen's Guide to the Logical Fallacies. Brandon, Manitoba, Canada. (The Guide should be referenced as follows: Stephen Downes. Stephen's Guide to the Logical Fallacies. Brandon, Manitoba, Canada, 1995-2010).
- Anonymous author. (2003). Deductive and Inductive Arguments, The Internet Encyclopedia of Philosophy, <http://www.utm.edu/research/iep/d/ded-ind.htm>
- Gilbert, M.A.. (2004). Emotion, argumentation and informal logic., <http://www.yorku.ca/~gilbert/argthry/argthry/arg-papers/mag2004-Emotion-il.pdf>
- Greenwell, William S., Knight, John C., Holloway, C. Michael, Jacob J. Pease. A Taxonomy of Fallacies in System Safety Arguments.. <http://www.cs.virginia.edu>.
- Kies, Daniel. Using Logic in Composition., <http://papyr.com/hypertextbooks/comp1/logic.htm>
- Labossiere, Michael C. (1995). Fallacies., <http://www.nizkor.org/features/fallacies>.
- Lloyd-Kelly, Martyn and Wyner, Adam. Arguing with Emotion., <http://wyner.info/research/Papers/WynerEmoArgScheme.pdf>
- mathew. (1997). Logic & Fallacies. Constructing a Logical Argument., <http://www.infidels.org/news/atheism/logic.html>
- Lowe, E.J. (2003). Logic and Reasoning., <http://web.cs.mun.ca/~ulf/gloss/logic.html>
- Moulton, J.. Paul. Symbolic Logic – Implication., <http://science.jrank.org/pages/6671/Symbolic-Logic-Implication.html>
- Rayside, Derek, Campbel, Gerard T. (2000). An Aristotelian Understanding of Object-Oriented Programming. OOPSLA workshop on Advanced Separation of Concerns, in *Logic and Reasoning*., <http://web.cs.mun.ca/~ulf/gloss/logic.html>.
- Straker, David. Aristotle's 13 Fallacies., http://changingminds.org/disciplines/argument/fallacies/aristotle_fallacies.htm
- Streveler, Paul. (2005).[1999]. Richard the Sophister. In Stanford Encyclopedia of Philosophy. <http://plato.stanford.edu/entries/richard-sophister/>
- Vickers, John. (2010), [2006]. The Problem of Induction. In *The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Fall 2010 Edition)*, Edward N. Zalta (ed.), <http://plato.stanford.edu/archives/fall2010/entries/induction-problem>
- Wong, Kai-Yee (2008). Implicatures, conditional strengthening and argumentation. http://phil.arts.cuhk.edu.hk/~phidept/papers/kywong/Implicature_NNC.pdf.
- Walton, Douglas. (2005). Justification of Argumentative Schemes, University of Winnipeg , http://philosophy.unimelb.edu.au/ajl/2005/2005_1.pdf.

Woods, John. (2008). The concept of fallacy is empty: A resource-bound approach to error. In Lorenzo Magnani and Li Ping (eds.), *Model Based Reasoning in Science, Technology and Medicine*, 64: 69-90. http://philos.unipv.it/emabardo/filcog/shared_folder/Lezione_12/woods.pdf.

Zenker, Frank. (2010). *Fallacies and Judgments of Reasonableness. Empirical Research Concerning the Pragma-Dialectical Discussion Rules*. Frans van Eemeren, Bart Garssen and Bert Meuffels Dordrecht (eds.), 2009, Springer. Book review. http://cogency.udp.cl/ediciones/3/Cogency_v2_n1_11.pdf.

c) Capitolul II

Referințe

Blair, J., Anthony. (1988). The limits of the dialogue model of argument. In *Argumentation*, Volume 12, Number 2: 325-339.

Crosswhite, James. (1995). Is There an Audience for This Argument? Fallacies, Theories, and Relativisms. In *Philosophy & Rhetoric*. Vol. 28, No 2: 134-145. Penn State University Press.

Eemeren Frans, H, van. (2009). *Strategic Maenuvering in Argumentative Discourse*. John Benjamins Publishing Company.

Eemeren, F.H. van, Grootendorst, R., & Snoeck Henkemans, Francisca, A. (2002). *Argumentation: Analysis, evaluation, presentation*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Eemeren, Frans, H.van, Grootendorst, R. (2004) *A Systematic Theory of Argumentation: The pragma – dialectical approach*. Cambridge, Cambridge University Press.

Eemeren, F.H. van, Houtlosser, P., & Snoeck Henkemans, A.F. (2007). *Argumentative indicators in discourse: A pragma-dialectical study*. Argumentation Library, vol.12. Dordrecht: Springer.

Sillars, Malcolm O., Ganer, Patricia. (1982). Values and Beliefs: A Systematic Basis for Argumentation. In *Advances in Argumentation Theory and Research*, ed. J. Robert Cox and Charles A. Willard: 184–201. Carbondale: Southern Illinois UP.

Walton, Douglas, Krabbe, Erik. (1995). *Commitment in Dialogue. Basic Concepts of Interpersonal Reasoning*. State University of New York Press.

Walton, Douglas. (2005). *Argumentation Methods for Artificial Intelligenece in Law*. Berlin:Heidelberg. Springer.

Webografie

Braun, David. (2007). Indexicality., Stanford Encyclopedia of Philosophy <http://plato.stanford.edu/entries/indexical>

_____. (2009). *Examining Arguments in Context: Fifteen Studies on Strategic Manoeuvring*. Frans H. van Eemeren (ed.). Benjamins Publishing Company

_____. (2002). *Advances in Pragma-Dialectics*, Frans H. van Eemeren (ed). Amsterdam: Sic Sat / Newport News, VA: Vale Press, <http://www.humanities.mcmaster.ca/~hitchckd/advances.htm>

_____. (2008). *Controversy and Confrontation: Relating controversy analysis with argumentation theory*. Eemeren, Frans H. van, Garssen, Bart (eds.). Amsterdam and Phildelphia. John Benjamins

Freeman, James B. (2006). A place for Informal Logics within Pragma-Dialectics. In Houtlosser, Peter, Van Rees, Agnes (eds.), *Considering Pragma-Dialectics*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates: 63-75.

Hitchcock, David. (2002). *Advances in Pragma-Dialectics*, Frans H. van Eemeren (ed.), Amsterdam, Sic Sat/Newport News, VA: Vale Press. Book review., <http://www.humanities.mcmaster.ca/~hitchckd/advances.htm>.

Kauffeld, F. (2007). Commentary on F.H. van Eemeren, P. Houtlosser and A. F. Snoek Henkemans: “Dialectical profiles and indicators of argument moves.” In H.V. Hansen, et. al. (eds.), *Dissensus and the Search for Common Ground*: 1-5. Windsor, ON: OSSA., http://jakemachina.com/OSSA/pdf/221_Kauffeld_on_vanEemeren_et.al.pdf.

Klumpp, James F. (1993). A Rapprochement between Dramatism and Argumentation. In *Argumentation and Advocacy* 29: 148-63., <http://terpconnect.umd.edu/~jklumpp/research/rap.htm>.

Lumer, Christoph. (2010). Pragma-Dialectics and the Function of Argumentation. In *Argumentation* Volume 24, Number 1: 41-69., [http://www.unisi.it/ricerca/dip/fil_sc_soc/A071.1_Lumer_Pragma Dialectics.pdf](http://www.unisi.it/ricerca/dip/fil_sc_soc/A071.1_Lumer_Pragma_Dialectics.pdf)

Whaley, Bryan B., Samter, W. (2006). *Explaining communication: contemporary theories and exemplars*. Mahwah, N.J. Lawrence Erlbaum Associates.

----- Argumentative dialogue, <https://academictech.doit.wisc.edu/ideas/otr/communication/forms-of-dialogue/argumentative>.

Zenker, Frank. (2007). Pragma-Dialectic's Necessary Conditions for a Critical Discussion, http://jakemachina.com/OSSA/pdf/840_Zenker.pdf.

d) Capitolul III

Referințe

Austin, J. L. (1975). *How to do things with words* (2nd ed.). Cambridge, MA: Harvard University Press.

Brown, Gillian, Yule, George. (1983). *Discourse analysis*, Cambridge: Cambridge University Press.

Budd, John. (2002). Discourse Analysis and the Study of Communication. *in LIS*

Library Trends, Volume 55, Number 1, Summer 2006: 65-82.

Dewey, J. (1933). *Experience and Education*. New York: Macmillan.

Fowler, Roger. On Critical Linguistics. In Caldas-Coulthard, C. Rosa, Coulthard, Malcom (eds.). *Texts and Practices – Readings in Critical Discourse Analysis*. London: Taylor and Francis Group, Routledge, 1996: 3-14.

Day, Ronald E., (2000). Tropes, history, and ethics in professional discourse and information science. *In Journal of the Society for Information Science*, Volume 51, No 5: 469-475.

De Saussure, F. (1959). *Course in general linguistics*. New York: Philosophical Library.

Dreyfus, H. L., & Rabinow, P. (1983). *Michel Foucault: Beyond structuralism and hermeneutics*. Chicago: University of Chicago Press.

Fairclough, Norman. (1989). *Language and Power*, Pearson Education Limited.

Grice, P. (1989). *Studies in the way of words*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Gumperz, John, Joseph. (1982). *Discourse strategies*, Cambridge: Cambridge University Press.

Marga, Andrei. (2006) *Argumentarea*. Cluj-Napoca: Editura Fundației Studiilor Europene.

Sacks, Harvey. (1992). *Lectures on conversation*, Blackwell Publishing.

Schlier, Heinrich, “παρησιία, παρησιάζομαι,” *Theological Dictionary of the New Testament*, Gerhard Kittel and Gerhard Friedrich (eds). Ann Arbor: Eerdmans, 1967. Vol.V: 871ff.

Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*, Cambridge: Cambridge University Press.

Stubbs, Michael. (1983). *Discourse analysis: The sociolinguistic analysis of natural language*, Chicago: University of Chicago Press.

Thornbury, Scott. (2005). *Beyond the Sentence - Introducing discourse analysis*, Macmillan Publishers Limited.

Van Dijk, T.A. (1998). Discourse Structure. *In Ideology. A multidisciplinary Approach*. London: Sage Publications Ltd: 200-210.

Webografie

Antaki, C., Billig, M., Edwards, D., Potter, J. (2003). Discourse Analysis Means Doing Analysis: A Critique of Six Analytic Shortcomings. *In Discourse Analysis Online*, vol.1, no.1., <http://www.shu.ac.uk/daol/previous/v1/n1/index.html>.

Hammersley, Martyn. (2002). Discourse Analysis: a bibliographical guide, <http://www.ali.iup.edu/pdf%20articles/hammersley%20DA%20bib.pdf>

Walton, Douglas, Macagno, Fabrizio. (2009). Classification and Ambiguity: the role of definition in a conceptual system. *In Studies in Logic, Grammar and Rhetoric* 16 (29).

Ziv, Yael. Discourse Analysis.,

http://pluto.msc.huji.ac.il/~msziv/Ziv_Y_Discourse_Analysis_proof01.pdf

e) Capitolul IV

Referințe

Woods, John. (2008). The concept of fallacy is empty: A resource-bound approach to error. *In Model Based Reasoning in Science, Technology and Medicine*, 64, Lorenzo Magnani and Li Ping (eds.), 69-90.

Aristotle. *On Sophistical Refutation*, eBooks@Adelaide, 2007.

Bradshaw, Martha; Lowenstein, Arlene. (2007). *Innovative Teaching Strategies in Nursing and Related Health Professions*. Mississauga, Ontario: Jones and Bartlett Publishers.

Bryan Horner, Winifred. (1988). *Rhetoric in the Classical Tradition*, Palgrave: Macmillan

Glazer, Jacob and Ariel Rubinstein. (2006). A Study in the Pragmatics of Persuasion: a game theoretical approach. *In Theoretical Economics* 1: 395-410.

Huber, B. Robert., Snider Alfred, C. (2006). *Influencing through argument*. New York: International Debate Association.

Snider, Alfred, Schnurer, Maxwell. (2002). *Many sides: debate across the curriculum*. New York: International Debate Education Association.

Webografie

Casey, P., Brian. (1984). An Introduction to Academic, Parliamentary and Cross-examination Styles of Debate. Revised by John Fillitier, 2004., http://debatingsociety.ca/ns/publications/Introduction-Debating_Styles.pdf

Cyprus, Sheri. (2003/2011). What is a Debate?, <http://www.wisegeek.com/what-is-a-debate.htm>

Fillitier, John, D. (2004). An Introduction to Academic Debate – Alberta Debate and Speech., <http://www.albertadebate.com/adebate/resources/styles/academic.pdf>

Institute of Ideas – Debating Matters Competition, <http://www.debatingmatters.com/takingpart/debatetimingandstructure>.

Flynn, Colm. Debate Training. World Debating Website,

<http://worlddebating.blogspot.com/search/label/Training>.

Glazer, Jacob and Ariel Rubinstein. (2001). Debates and Decisions, On a Rationale of Argumentation Rules. In *Games and Economic Behavior*, 36: 158-173 (pdf).

<http://arielrubinstein.tau.ac.il/papers/62.pdf>

Shotter, John. Instead of Theory Critique and debate: Voloshinev's unending, dialogically-structured participatory mode of inquiry., <http://pubpages.unh.edu/~jds/Voloshinov.htm>

_____. Developing a Central Claim. Writing Studio, Duke University,

<http://uwp.duke.edu/uploads/assets/developing%20a%20central%20claim.pdf>

_____. Developing Strong Thesis Statements. Purdue Online Writing Lab <http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/588/01/>

f) Capitolul V

Referințe

Ayer, Alfred, Jules. (2001), [1946]. *Language, Truth and Logic*. London: Penguin Books
Bowker, John. (2000). Introduction to *Oxford Concise Dictionary of World Religions*, Oxford University Press.

Corlett, Angelo, J. (2010). *The Errors of Atheism*. New York: The Continuum International Publishing Group.

Damer, Edward, T. (2001). *Attacking Faulty Reasoning*, Wadsworth/Thomson Learning Inc.

Dawkins, Richard. (2006). *The God Delusion*, New York: Houghton Mifflin Company.

Eemeren, F.H. van, & Grootendorst, R. (1995). The Pragma-Dialectical Approach to Fallacies. In *Fallacies – classical and contemporary readings*, Hans V. Hansen and Robert Pinto (eds.). The Pennsylvania State University Press: 130-144.

Frossard, André. (1990). *Dieu en Questions*. (Romanian translation: *De ce să trăim și alte întrebări despre Dumnezeu*, translated by Irina Eliade) Bucuresti: Editura Humanitas.

Hawking, W. Stephen. (1998). *A Brief History of Time- from the Big Bang to Black Holes*, A Bantam Book Publishing History.

Jackson, Frank, Cameron. (1982). Epiphenomenal Qualia. In Tim Mulgan (ed.), *Philosophical Quarterly*, Volume 32, No 127: 127-136.

Jordan, Jeff. (2004). Divine Love and Human Suffering, In *International Journal for Philosophy of Religion*, Vol. 56, No. 2./3: 169–178.

Kelemen, Deborah. (2004). Are Children “Intuitive Theists”? Reasoning about Purpose and Design in Nature. In *Psychological Science*, Volume 15, Number 5: 295-301.

Linville, Mark. (2009). *The Blackwell Companion to Natural Theology*, William Lane Craig and J. P. Moreland (eds.). Malden MA: Blackwell Publishing Ltd.

Maizen, Stephen. (2010). Ordinary Morality Implies Atheism. In *European Journal for Philosophy of Religion*, Volume 2, Number 2: 107-126.

Russel, Bertrand. (1957). *Why I Am Not A Christian and Other Essays on Religion and Related Subjects*, Paul Edwards (ed.). London: George Allen & Unwin.

Smith, George. (1989). *Atheism: The Case Against God*. New York: Prometheus Books.
Streng, Frederick J. (1970). The Objective Study of Religion and the Unique Quality of Religiousness. In *Journals of Religious Studies*, Vol.6, Issue 3. Cambridge.

Tindale, Christopher, (2006). Constrained maneuvering - Rhetoric as a Rational Enterprise. In *Argumentation*, Volume 20, Number 4: 447-466.

- Walton, Douglas N., Krabbe, Erik C.W. (1995). *Commitment in Dialogue – Basic concepts of interpersonal reasoning*, New York: State University New York Press.
- Walton, Douglas N. (1994). *One-Sided Arguments: A Dialectic Analysis of Bias*, State University of New York Press.
- Walton, Douglas. (1998). A Pragmatic Model of Legal Disputation. In *Notre Dame Law Review*, Vol. 73 No. 3: 711 – 736.
- Walton, Douglas, N. (2004). *Relevance in Argumentation*. In Lawrence Erlbaum Associates (eds.). Mahwah: New Jersey.
- Walton, Douglas, N. (2006). *Fundamentals of Critical Argumentation*, Cambridge University Press.
- Webografie**
- Ahmadi, Ahmad. Three Topics in Theological Philosophy. In *al Tawhid Islamic Journal, Qum, Iran*, vol 1 â 3, http://www.al-islam.org/al-tawhid/theological_philosophy/2.htm.
- Carr, Taylor. (2010). The Moral Argument for God, <http://www.godlesshaven.com/articles/moral-argument-for-god.html>
- Clark, Tom, W. (2006). Denying the Little God of Free Will: The Next Step for Atheists? – An open letter to the atheist community, <http://www.naturalism.org/atheism.htm>.
- Clark, Tom, W. (2008). Projecting God: The Psychology of Theological Justification. In *Naturalism.Org*. http://www.naturalism.org/projecting_god.htm.
- Cline, Austin. Genetic fallacy, Ad Hominem Fallacies of Relevance. In About.com, Agnosticism/Atheism, <http://atheism.about.com>
- Conway, Timothy. (2005). Meister Eckhart – nondual Christian Mystic Sage. In Enlightened Spirituality.Org., http://www.enlightened-spirituality.org/Meister_Eckhart.html
- Curtis, Gary, N. Fallacy Files., <http://www.fallacyfiles.org/index.html>
- De Beule, Joachim, (2008). (Logical) Fallacies, methods of scientific research., <http://arti.vub.ac.be/cursus/2010-2011/mwo/fallacies.pdf>.
- Eemeren, F. H. van, & Houtlosser, P. (2000). Rhetoric in pragma-dialectics. In *Argumentation, Interpretation, Rhetoric, 1*. 10th AFA/SCA Conference on Argumentation in Alta (1997) Retrieved from www.argumentation.spb.ru/2000_1/index.htm.
- Enyart, Bob. (2010). A Christian Answer to Euthypro's Dilemma., <http://www.theologyonline.com/forums/showthread.php?t=47024>.
- Fridman, Michael. (2008). Pro-Bible Atheism., <http://anadder.com/pro-bible-atheism>
- Fowler, Thomas, B. (2007). Reductionism, Naturalism, and Nominalism: the 'Unholy Trinity' and its Implications for the Science/Religion Dialogue., <http://www.metanexus.net/magazine/tabid/68/id/10031/Default.aspx>.
- Gish, Duane, T. Brainwashed., <http://www.skepticfiles.org/evolut/evolve7i.htm>.
- Goodenough, U., & Deacon, T. W. (2003). From Biology to Consciousness to Morality. In *Zygon Journal of Religion and Science*, 38 (4): 801-19., <http://www.missouriwestern.edu/orgs/polanyi/TAD%20WEB%20ARCHIVE/TAD30-3/TAD30-3-pg6-21-pdf.pdf>
- Greenwell, William S., Knight, John C., Holloway, C. Michael, Jacob J. Pease. (2006). A Taxonomy of Fallacies in System Safety Arguments., <http://www.cs.virginia.edu>.
- Hagin, Stephen. (2005). Fallacies of diction. In *Argumentation and Logic*, English 1102/03, 07 & 10. Kennesaw State University., <http://ksuweb.kennesaw.edu/~shagin/26diction.pdf>
- Haldeman-Julius, E. (1931). The Meaning of Atheism, Little Blue Book No.1597, Haldeman-Julius Publications., <http://www.infidels.org>.
- Hardwick, Joe. How to Understand and Apply Reason., http://moderndeism.com/html/understanding_reason.html
- Johnston, Patrick. Proofs for the Existence of God – Even Atheists Presuppose God's Existence – the transcendental refutation of atheism., <http://www.rightremedy.org/booklets/47>
- LaFave, Sandra. Open and Closed Concepts and the Continuum Fallacy; The Problem of Religious Language., <http://instruct.westvalley.edu/lafave/flew.html>.
- Laar, Jan Albert van. (2010). Argumentative Bluff in Eristic Discussion: An Analysis and Evaluation. In *Argumentation*, Vol. 24, Nr. 3, 383-398, <http://www.springerlink.com>.
- Lindsey, Donald. A List of Fallacious Arguments., <http://www.don-lindsay-archive.org>.
- Martin, Michael. (1997). The Gap in Theistic Arguments., <http://www.infidels.org>

- Martin, Michael. (2000). The Naturalistic Fallacy and Other Mistaken Arguments of Paul Copan., http://www.infidels.org/library/modern/michael_martin/nat_fallacy.html.
- Metacrock. (2006). Arguments for the Existence of God. http://www.godsci.com/gsi/doxa/god/args/00_IntroGod.html
- Muehlhouser, Luke. (2009). What is Morality, metha-ethics in plain talk. In *Common Sense Atheism*, <http://commonsenseatheism.com/?p=772>.
- Muehlhouser, Luke. (2009). Theism, Atheism, and the Genetic Fallacy. In *Criticism of Atheists*, General Atheism, <http://commonsenseatheism.com/?p=1280>.
- Neuman, Yair, Weinstock, P. Michael, Glasner, Amnon. (2006). The effect of contextual factors on the judgement of informal reasoning fallacies. In *The Quarterly Journal of Experimental Psychology, Psychology Press*. Taylor and Francis Group, 59 (2): 411- 425. <http://www.psypress.com/qjep>
- Parsons, Keith. (2011). Naturalism and Norms., <http://secularoutpost.infidels.org/>
- Ridge, Michael. (2008). Moral Non-Naturalism. In *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, <http://www.illc.uva.nl/~seop/archives/win2008/entries/moral-non-naturalism/>
- Ruggiero, Tim. Logical Fallacies., <http://www.philosophicalsociety.com/Logical%20Fallacies.htm>
- Schadewald, Robert. (1986). Scientific Creationism and Error., <http://www.talkorigins.org/faqs/cre-error.html> , reprinted from *Creation/Evolution* (v. 6, n. 1: 1-9) with permission from the author.
- Smith, George. (1976). *Atheism: The Case Against God*, renamed as “How to Defend Atheism” by Internet Infidels.Org., http://www.infidels.org/library/modern/george_smith/defending.html.
- Steup, Matthias. (2006).[2001]. The Analysis of Knowledge. In *Stanford Encyclopedia of Philosophy*., <http://plato.stanford.edu/entries/knowledge-analysis/>.
- Tanner, Julia. (2006). The Naturalistic Fallacy. In *Richmond Journal of Philosophy* 13., http://www.richmond-philosophy.net/rjp/back_issues/rjp13_tanner.pdf
- Reppert, Victor. (1998). The Argument from Reason., <http://www.infidels.org>
- Tremblay, Francois. (2011). The Euthyphro Dilemma., http://www.strongatheism.net/library/atheology/euthyphro_dilemma/
- Thornhill, Chris. (2011). Carl Jaspers. In *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, <http://plato.stanford.edu/cgi-bin/encyclopedia/archinfo.cgi?entry=jaspers>
- Walton, Douglas, N. (1998). A Pragmatic Model of Legal Disputation. In *Notre Dame Law Review*, Vol.73: 711-735.
- Walton, Douglas, N., (2005). Justification of Argumentation Schemes, http://philosophy.unimelb.edu.au/ajl/2005/2005_1.pdf
- Woody, C.C. (2003). The Freewill Argument – Atheism scores against Arminianism!?!., <http://www.freerepublic.com>
- Whitman, Glen. (2005). Argumentation – Fallacies and the Art of Debate, Debate webpage, <http://www.csun.edu/~dgv61315/index.html>

h) Capitolul VI

Referințe

- Flew, Antony. (2007). *There Is a God: How the World's Most Notorious Atheists Changed His Mind*. New York: HarperOne.
- Antony Flew. (1950). Theology and Falsification. In Joel Feinberg (ed). *Reason and Responsibility: Readings in Some Basic Problems of Philosophy*, Belmont, CA: Dickenson Publishing Company, Inc., 1968: 48-49.
- Deacon, T.W. (1997). *The Symbolic Species: The Co-Evolution of Language and the Brain*, New York: W.W. Norton.
- The “Summa Theologica” of St. Thomas Aquinas. Part I QQ I.-XXVI*. Literally translated by Fathers of the English Dominican Province. Second and revised edition. London: Burns Oates and Washbourne, Vol. 1, 1920.

Webografie

- Anonymous author. Eternal Torment in Hell – a Scriptural teaching? In *The Harvest Herald*., http://www.harvestherald.com/pdf/eternal_torment_not_scriptural.pdf.
- Bacchicchi, Samuele. (1997). Hell: Eternal torment or annihilation? In *Immortality or Resurrection? A Biblical Study on Human Nature and Destiny*. Berrien Springs, Michigan: Biblical Perspectives., http://www.biblicalpherspectives.com/books/immortality_resurrection/6.htm.

Bechtold, Henry (2011). Eternal Torment In Hell: Is It Biblical?. <http://searchwarp.com/swa704281-Eternal-Torment-In-Hell-Is-It-Biblical.htm>.

Bostrom, Nick. Is there a God? The evidence for and against, <http://www.anthropic-principle.com/preprints/god/god.html>.

Bush, John. Logical Fallacies and the Art of Debate, <http://f4fs.org/logical-fallacies-and-the-art-of-debate/>.

Carrier, Richard. (2007). Antony Flew's Bogus Book. In Richard Carrier Blogs., <http://richardcarrier.blogspot.com/2007/11/antony-flew-bogus-book.html>.

Henning, Martha L. (1998). Friendly Persuasion: Classical Rhetoric., <http://courses.durhamtech.edu/perkins/aris.html>.

Pagin, Peter. (2008). What is communicative success? In *Canadian Journal of Philosophy*, 8855 Volume 38, Number 1, March 2008: 85-116.,. <http://www.canadianjournalofphilosophy.com/PDFs/cjp38-1--085-116--Pagin.pdf>

The Illogic Primer: Inductive Fallacies, <http://afterall.net/illogic/490539> (for the fallacies quoted in the footnotes)

SCHEME CITATE

1. Taxonomia lui Curtis

The Fallacy Files: Taxonomy of Logical Fallacies

2. Schema lui Toulmin

